

Iekšlietu ministrija

Čiekurkalna 1. līnija 1 k-2, Rīga, LV-1026; tālr. 67219263; e-pasts: pasts@iem.gov.lv; www.iem.gov.lv

Rīgā

02.05.2022

Nr.1-23/1007

Latvijas Republikas
Tiesībsarga birojam

Uz 16.12.2021

Nr.6-8/219

Par atzinumu pārbaudes lietā Nr. 2021-24-2B

Iekšlietu ministrija ir iepazinusies ar Latvijas Republikas tiesībsarga atzinumu pārbaudes lietā Nr.2021-24-2B par noziedzīgo nodarījumu, kas vērsti pret bērna tikumību un dzimumneaizskaramību, izmeklēšanu.

Nenoliedzami, jautājums saistībā ar noziedzīgu nodarījumu pret tikumību un dzimumneaizskaramību izmeklēšanu ir ļoti aktuāls un darbs šajā jomā ir jāturpina, kā arī jāpilnveido un jāuzlabo, cieši sadarbojoties visām procesā iesaistītajām iestādēm un speciālistiem, atbilstoši bērna labākajām interesēm.

Cīņa ar noziedzīgiem nodarījumiem pret tikumību un dzimumneaizskaramību ir komplekss pasākumu kopums, kas skar vairāku institūciju kompetenci, arī pašvaldības un nevalstiskās organizācijas, realizējot kopīgo mērķi prioritāri risināt pasākumus, kas vērsti uz vardarbības mazināšanu un prasa ilgtermiņa risinājumus. Vienlaikus svarīga ir arī sabiedrības iesaiste un līdzdalība.

Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likumu visām darbībām attiecībā uz bērnu neatkarīgi no tā, vai tās veic valsts vai pašvaldību institūcijas, sabiedriskās organizācijas vai citas fiziskās un juridiskās personas, kā arī tiesas un citas tiesībaizsardzības iestādes, prioritāri ir jānodrošina bērna tiesības un intereses.

ANO Bērnu tiesību konvencijas 3. panta pirmajā daļā noteikts, ka visās darbībās attiecībā uz bērniem neatkarīgi no tā, vai šīs darbības veic valsts iestādes vai privātas iestādes, kas nodarbojas ar sociālās labklājības jautājumiem, tiesas, administratīvās vai likumdevējas iestādes, primārajam apsvērumam jābūt bērna interesēm. Arī Bērnu tiesību aizsardzības likumā, noteikta bērna interešu prioritāte.

Arī Iekšlietu ministrija vienmēr ir atbalstījusi principu, ka jautājumi, kas saistīti ar bērna tiesību aizsardzību, tiek izskatīti un kriminālprocesi tiek izmeklēti efektīvi, savlaicīgi un tiesiski, ievērojot bērna labākās intereses un normatīvajos aktos noteikto.

Iekšlietu ministrijai ieskatā, gan veicot resorisko pārbaudi, gan izmeklēšanu kriminālprocesā ir jāievēro bērna labāko interešu princips. Iekšlietu ministrija piekrīt, ka gadījumos, kad iesniegumā ir norādes uz bērna seksuālas izmantošanas faktu, resoriskā pārbaude būtu veicama tikai attiecīgos izņēmuma gadījumos, kad nav pamata kriminālprocesa uzsākšanai vai informācijas iegūšana, izmantojot kriminālprocesa līdzekļus nav iespējama vai ir būtiski apgrūtināta. Tāpat nav pieļaujama bērna atkārtota viktimizācija, vairākkārt iztaujājot bērnu par notikušo, jo īpaši ar mērķi iegūt jau iepriekš iegūtu informāciju. Jāņem vērā, ka gadījumā, kad resoriskās pārbaudes laikā tiek iegūtas ziņas, kas norāda uz iespējami notikušu noziedzīgu nodarījumu, nekavējoties tiek uzsākts kriminālprocess, turpmākās darbības (arī nopratināšanu), veicot kriminālprocesa ietvaros.

Likumdevējs ir noteicis uzraudzības mehānismu pār kriminālprocesu, radot iespēju iesniegt sūdzības par amatpersonu rīcību un lēmumiem.

Uzraudzības funkciju kriminālprocesā realizē prokurors. Prokurors ir tiesīgs izvērtēt kriminālprocesā veiktās procesuālās darbības un pieņemto lēmumu pamatotību un nepieciešamības gadījumā dot attiecīgus norādījumus konkrētajā izmeklēšanā.

Iekšlietu ministrija kā iestāde nav tiesīga iejaukties kriminālprocesa izmeklēšanā un ietekmēt to.

Atzinumā konstatētie problēmjautājumi būtu risināmi, pilnveidojot izmeklēšanas iestāžu darba organizāciju, darba efektivitāti un piešķirto resursu izmantošanu.

Informācija par Valsts policijas veiktajiem un plānotajiem pasākumiem saistībā ar atzinumā izteiktajām rekomendācijām pēc būtības ir sniegta Valsts policijas 2022. gada 24. aprīļa vēstulē Nr. 20/2-CAnos/29615 "Par atzinumu pārbaudes lietā Nr.2021-24-2B".

Attiecībā uz Iekšlietu ministrijai izteiktajām rekomendācijām:

- veicināt noziegumu, kas vērsti pret bērnu tikumību un dzimumneaizskaramību, pirmstiesas izmeklēšanas kvalitātes celšanu;
- attīstīt Valsts policijas un prokuratūras amatpersonu profesionālo apmācību noziegumu, kas vērsti pret bērnu tikumību un dzimumneaizskaramību, izmeklēšanā,

informējam, ka Iekšlietu ministrija pastāvīgi seko un iesaistās jautājumu, kas saistīti ar kriminālprocesa izmeklēšanas efektivitāti un kvalitāti, risināšanā kā arī pievērsusi uzmanību procesa virzītāju izglītības sistēmas pilnveidošanai.

Ar Ministru kabineta 2022. gada 10. februāra rīkojumu Nr. 83 "Par konceptuālo ziņojumu "Par tiesībsardzības iestāžu amatpersonu izglītības sistēmas pilnveidi"" tika atbalstīts Iekšlietu ministrijas piedāvātais risinājums, kas paredz konsorcijs "Iekšējās drošības akadēmija" izveidošanu starp Iekšlietu ministriju, Valsts policijas koledžu, Rīgas Stradiņa universitāti un Latvijas Universitāti, kā arī jaunas mācību/studiju ēkas būvniecību. Iekšējās drošības akadēmijas izveide sekmēs pirmstiesas izmeklēšanas kvalitāti, veicinās darbaspēka produktivitāti, elastīgumu, pielāgošanos pārmaiņām un straujām

tehnoloģiju un drošības situācijas izmaiņām.

Tiesībaizsardzības iestāžu amatpersonu izglītības reformas ietvaros uz Valsts policijas koledžas bāzes tiek veidots Izmeklētāju mācību centrs, kura darbības mērķis būs pirmstiesas izmeklēšanas un operatīvā darba kvalitātes celšana, nodrošinot Valsts policijas un citu tiesībaizsardzības iestāžu amatpersonu, kuras veic pirmstiesas izmeklēšanu, pastāvīgu tālākizglītības ieguvu un profesionālās kvalifikācijas celšanu atbilstoši mūžizglītības principam un mācību starpdisciplinārai pieejai.

Izmeklētāju mācību centra uzdevums būs nodrošināt nepieciešamo kvalifikācijas celšanas pasākumu apzināšanu, apmācību administrēšanu, nepieciešamo pedagogu un instruktoru (t.sk. pieredzējušu nozares ekspertu un ārvalstu lektoru) piesaisti, mācību materiāltehniskā nodrošinājuma attīstības plānošanu un projektu īstenošanu, mācību un metodisko līdzekļu izstrādi, labākās prakses apkopošanu u.c. Profesionālās pilnveides pasākumu organizācijā plānots izmantot multidisciplināru pieeju (vairāku tiesībaizsardzības grupu veidošanu) efektīvākai savstarpējās pieredzes apmaiņai un izglītības pasākumiem, t.sk. e-vidē.

Lai uzlabotu Valsts policijas amatpersonu prasmes darbā ar bērniem, kas kļuvuši par nozieguma upuriem vai lieciniekiem, Iekšējās drošības fonda 2021.-2027. gadam programmas ietvaros, tiek plānots izstrādāt metodisko materiālu izmeklētājiem nepilngadīgo cietušo personu pratināšanā, nodrošināt izmeklētāju apmācības, kā arī izstrādāt metodiskās vadlīnijas vienotiem standartiem telpām, kuras ir piemērotas noziedzīgos nodarījumos cietušo nepilngadīgo personu pratināšanā.

Iekšlietu ministrija atbalsta Labklājības ministrijas iniciatīvu par “Bērna mājas” izveidi VSIA “Bērnu klīniskās universitātēs slimnīcas” teritorijā, kas ļaus ieviest visus “bērna mājas” standartus un īstenot integrētu starpinstitucionālu pieeju gadījumos, kad bērns cietis no vardarbības. (Projekts tiek īstenots Iekšlietu ministrijas apsaimniekotās Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2014.-2021. gada perioda programmas “Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana” ietvaros).

Iekšlietu ministrija atzinīgi novērtē tiesībsarga izteiktās rekomendācijas, iesaisti un iniciatīvu šo jautājumu risināšanā, un savas kompetences ietvaros ir gatava iesaistīties un sniegt atbalstu, lai veicinātu pārmaiņas bērnu labākajās interesēs.

Valsts sekretārs

Dimitrijs Trofimovs

Putane, 67219205
irena.putane@iem.gov.lv

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU
UN SATUR LAIKA ZĪMOGU